EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 5.7.2019
COM(2019) 322 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Třináctá výroční zpráva za rok 2018 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Třináctá výroční zpráva za rok 2018 o provádění pomoci Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru

1. ÚVOD

Základem pro poskytování pomoci tureckému společenství na Kypru je nařízení Rady (ES) č. 389/2006[1] (dále jen „nařízení o pomoci“), které ukládá povinnost podat Radě a Evropskému parlamentu každoročně zprávu. Tato zpráva se týká roku 2018.

2. PLÁNOVÁNÍ POMOCI

Od roku 2006 do konce roku 2018 byla na činnosti na základě nařízení o pomoci naplánována částka ve výši 520 milionů EUR. Částka vyčleněná v říjnu 2018 pro roční akční program na rok 2018 činila 34,5 milionu EUR[2]. Víceletý finanční rámec na období 2014–2020 poskytuje programu víceletý výhled v podobě stabilního každoročního financování. Program pomoci je však dočasné povahy, přičemž jeho účelem je usnadnit znovusjednocení Kypru, a nařízení o pomoci i nařízení Rady (ES) č. 1311/2013[3], kterým se stanoví víceletý finanční rámec, umožňují v případě znovusjednocení program revidovat.

3. PROVÁDĚCÍ MECHANISMY

Program se realizuje v těch oblastech Kyperské republiky, nad nimiž vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu a v nichž je používání *acquis* dočasně pozastaveno podle protokolu 10 smlouvy o přistoupení. Pomoc se poskytuje v prvé řadě přímým řízením ze strany Evropské komise, některé projekty jsou však řízeny nepřímo Rozvojovým programem OSN (UNDP), Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBRD), Britskou radou nebo organizací Northern Ireland Co-operation Overseas (NI-CO).

Komise pracuje ve specifickém politickém, právním a diplomatickém prostředí. Aby se mohl program realizovat a byly dodrženy zásady řádného finančního řízení, jsou zapotřebí opatření *ad hoc*. U programů pomoci financovaných Evropskou unií stanoví právní rámec rozvojové pomoci za normálních okolností dohody o financování uzavřené s vládou příjemce. Takové dohody však v případě pomoci tureckému společenství na Kypru uzavřít nelze. Řízení a zmírňování s tím spojeného rizika je součástí odpovědnosti Komise a k přijatým opatřením patří intenzivní sledování smluv a poskytování podpory příjemcům, upravené platební podmínky a obezřetný přístup k využívání bankovních záruk. Pomoc zahrnuje významnou částku ve formě grantové podpory, která vyžaduje řízení náročné na zdroje.

K zajištění úspěšného a udržitelného provádění v tomto prostředí se musí turecké společenství na Kypru plně zapojit do přípravy na zavedení *acquis* po vyřešení kyperské otázky.

---

1 Úř. věst. L 65, 7.3.2006, s. 5.
2 Rozhodnutí Komise C(2018) 6695.
3 Úř. věst. L 347, 2.12.2013, s. 884.

Programový tým působí prostřednictvím kanceláře EU na podporu programu (EUPSO), která se nachází v severní části města Nikósie. Zastoupení Komise na Kypru rovněž pořádá setkání, semináře a tiskové konference a informuje kyperskou veřejnost na celém ostrově, a to i o programu pomoci. Navíc informační místo (InfoPoint) EU, které je financováno v rámci programu podpory, provádí celou řadu akcí v oblasti komunikace a zviditelnění, jimiž poskytuje informace o politikách, prioritách a opatřeních EU na podporu tureckého společenství na Kypru a šíří evropskou kulturu.

4. PROVÁDĚNÍ VE VYKAZOVANÉM OBDOBÍ

4.1. Obecný přehled

Komise nadále provádí nařízení o pomoci s celkovým cílem podpořit znovusjednocení. Komise je připravena program přizpůsobit na základě případných dohod dosažených v jednání o řešení kyperské otázky.

K činnostem v roce 2018 patřilo pokračování řady zavedených a úspěšných projektů, jako jsou stipendia EU a opatření na posilování důvěry v rámci podpory poskytované Výboru pro pohřešované osoby a Technickému výboru pro ochranu kulturního dědictví.

Pomoc poskytovaná klíčovým hospodářským odvětvím, jež se připravují na vyřešení kyperské otázky, byla posílena prostřednictvím projektů pro rozvoj soukromého sektoru, venkova a lidských zdrojů. Pokračovalo se v úsilí o dosažení konkrétních zlepšení v oblasti eradikace chorob zvířat a bezpečnosti potravin.

Ve schopnosti příjemců účinně provádět *acquis* dosud přetrvávají po komplexním řešení značné nedostatky a řada právních textů není stále schválena. Turecké společenství na Kypru však více chápe výzvy spojené s provedením právních textů splňujících normy EU.

Stěžejním prvkem programu je i nadále grantová podpora. V případě stipendijního programu Komise i nadále využívala externí zajištění činností, což pomáhá zajistit, aby granty byly poskytovány příjemcům efektivně a včas.

Kromě toho útvar řízení projektů zřízený na základě smlouvy o poskytování služeb technické pomoci poskytuje od roku 2008 služby na podporu provádění grantových programů. Tento útvar řízení projektů, který byl v roce 2018 přejmenován na tým pro grantovou podporu, rovněž poskytuje Komisi i nadále cennou pomoc z hlediska větší účinnosti a jistoty při operativním řízení, provádění a sledování grantových programů.

Jednou z problematických otázek byla výstavba kanalizace ve městě Famagusta, u níž Komise v prosinci 2013 vypověděla smlouvu. Po vyčerpání všech možností smírného řešení byl spor s původním dodavatelem postoupen k rozhodčímu řízení. Souběžně bylo v roce 2018 vyhlášeno nabídkové řízení na související opravné práce.

Na konci roku bylo v rámci programu v platnosti celkem 206 smluv.

4.2. Pokrok podle jednotlivých cílů

Celkovým cílem programu pomoci je usnadnit znovusjednocení Kypru posilováním hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru, přičemž zvláštní důraz je kladen na hospodářskou integraci ostrova, zlepšování vztahů mezi oběma společenstvími a s EU a přípravu na *acquis*.

Pro zajištění plnění jednotlivých cílů nařízení o pomoci byly v roce 2018 vyvíjeny tyto činnosti:

4.2.1. Cíl 1: Rozvoj a restrukturalizace infrastruktury

V prosinci 2018 byla podepsána dohoda o přiznání příspěvku s Rozvojovým programem OSN (UNDP) za účelem zavedení nového nástroje pro místní infrastrukturu (LIF). Nástroj je koncipován jako transparentní mechanismus ke zjednodušení prioritních investic do infrastruktury v rámci programu pomoci. Dohoda o přiznání příspěvku byla uzavřena na dobu tří let v hodnotě 17,7 milionu EUR.

Nástroj má za úkol poskytovat podporu pro identifikaci, prověřování, rozvoj, zadávání zakázek a fyzické provádění příslušných investic do místní infrastruktury. Projekty budou vybírány prostřednictvím pravidelných výzev k vyjádření zájmu adresovaných místním příjemcům. Níže uvedený orientační užší výběr zahrnuje projekty připravené k realizaci na začátku roku 2019:

- projekt revitalizace řeky Pedieos/Kanlıdere,
- vyřazení z provozu staré čističky odpadních vod (ČOV) v Nikósii,
- rozšíření ČOV ve městech Morphou/Güzelyurt a Famagusta,
- vybudování zařízení na kompostování zeleného odpadu v Nikósii.

V prosinci 2018 byla dokončena podrobná studie proveditelnosti revitalizace řeky Pedieos/Kanlıdere financovaná z prostředků EU. Studie zahrnuje výstavbu lineárního parku podél řeky v délce přibližně pěti kilometrů sestávajícího z protipovodňových opatření, cyklistické stezky a stezky pro pěší, rekreačních zón a vzdělávacích prvků z oblasti životního prostředí. Rozšířením na sever a na jih od demarkační linie si tento společný projekt obou společenství klade za cíl sblížit kyperská společenství prostřednictvím rekreačních aktivit.

V oblasti vodního hospodářství byla v prosinci 2018 podepsána veřejná zakázka na stavební práce v hodnotě 10,9 milionu EUR na výstavbu nikosijské větve kanalizačního řadu pro severní Nikósii (NNTS). Komise rovněž podepsala související veřejnou zakázku na služby stavebního dozoru v hodnotě 0,7 milionu EUR. Práce mají být zahájeny ve druhém čtvrtletí roku 2019 na dobu 33 měsíců. Projekt bude zahrnovat výstavbu přibližně třinácti kilometrů kanalizace a čtyř čerpacích stanic sloužících k odvádění odpadních vod z Nikósie do ČOV pro obě společenství v průmyslové čtvrti Mia Milia/Haspolat v Nikósii, která je rovněž projektem financovaným EU, který byl dokončen v roce 2013. Vzhledem k tomu, že stávající kanalizační řad, který pokrývá centrální, severní a jižní Nikósii, nyní pracuje na plný výkon, usnadní kanalizační řad pro severní Nikósii napojení dalších městských oblastí na ČOV v souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod.

V prosinci 2018 byla podepsána veřejná zakázka na stavební práce v hodnotě 2,14 milionu EUR a veřejná zakázka na služby v hodnotě 0,5 milionu EUR na projekt financovaný EU týkající se výstavby zavlažovacího systému pro opětovné využití vyčištěné odpadní vody z ČOV v obci Morphou/Güzelyurt. Práce byly zahájeny v únoru 2019 na dobu 29 měsíců. Projekt bude využívat vyčištěnou odpadní vodu z ČOV prostřednictvím výstavby nádrže na vodu a zavlažovacího systému. Umožní tak bezpečné opětovné využití 500 milionů litrů vysoce kvalitní vody ročně k zavlažování místních plodin. Prostřednictvím tohoto projektu si Komise klade za cíl zvýšit povědomí o výhodách opětovného využití vyčištěné odpadní vody k zavlažování pro zemědělské účely v severní části Kypru.

Studie proveditelnosti a koncepční návrh distribučního systému pro používání vyčištěných odpadních vod z ČOV pro obě společenství ve čtvrti Mia Milia/Haspolat v Nikósii jsou dokončeny. Konečný podrobný návrh a související dokumentace nabídkového řízení týkající se tohoto důležitého společného projektu obou společenství se nacházejí v závěrečné fázi schvalování a očekává se, že budou dokončeny ve druhém čtvrtletí roku 2019.

V roce 2018 bylo zahájeno nabídkové řízení na práce v souvislosti s nutnými opravami kanalizace ve městě Famagusta. V dubnu 2019 byla podepsána veřejná zakázka na stavební práce a související veřejná zakázka na služby stavebního dozoru.

Byly zahájeny přípravné práce na první fázi vyřazení staré ČOV v Nikósii z provozu. Projekt poskytne zařízení pro předúpravu toků odpadních vod pocházejících z potravinářského průmyslu a omezí plochu lagun používaných pro další úpravu těchto toků.

Prostřednictvím různých opatření pokračovala pomoc v odvětví pevných odpadů. Dvě veřejné zakázky – „Rozšíření skládky v Koutsoventis/Güngör“ a „Zařízení na odplynování skládkovaného odpadu“ – podepsané v prosinci roku 2017 se nacházejí v závěrečných fázích dokončení. První část prací na rozšíření skládky byla tureckému společenství na Kypru předána k užívání v září 2018.

S pomocí odborníků Komise byl v souladu s normami EU a dobrou praxí v prosinci 2018 finalizován právní text týkající se obalových odpadů. V rámci trvalého úsilí o udržitelné nakládání s obalovými odpady podporuje program pomoci rozvoj a zřizování organizací odpovědných producentů. Za tímto účelem byla zahájena jednání s organizací „Green Dot Cyprus“. Mimoto byla v roce 2018 rozšířena databáze nakládání s pevnými odpady dokončená v roce 2017 a založená na Evropském katalogu pevných odpadů tak, aby zahrnovala odpadní vody. Vzhledem k tomu, že příjemce databázi úspěšně využívá, počítají stávající plány na rok 2019 s jejím dalším rozšířením tak, aby zahrnovala sledování obalových odpadů a řízení provozních licencí pro organizace odpovědných producentů.

V srpnu 2018 byla podpisem prozatímního přejímacího protokolu dokončena instalace, odborná příprava a uvedení do provozu nového sterilizačního zařízení pro nakládání s nebezpečným zdravotnickým odpadem. Tento projekt byl dále doplněn projektem technické kapacity, který zahrnuje návrh a provedení trvale udržitelného systému nakládání se zdravotnickým odpadem. Konečnému příjemci bude v roce 2019 i nadále poskytována další pomoc s cílem přispět k zajištění udržitelného provozu.

Nakládání s pevnými odpady byla věnována pozornost rovněž v grantových programech na podporu občanské společnosti a místních společenství. K uděleným grantům patří zřízení překladišť pevných odpadů a zelené nakládání s odpady podle koherentního integrovaného plánu nakládání s pevnými odpady, který vypracovala EU. Projekty pokračují a očekává se, že budou dokončeny do prosince 2020.

V prosinci 2018 bylo zahájeno zpracování dokumentace nabídkového řízení týkající se dodávky laboratorního vybavení a nástrojů pro analýzu vzduchu, paliva a vody. Podpis smlouvy je plánován na třetí čtvrtletí roku 2019. Vybavení dodané podle této smlouvy umožní provádění analýzy a sledování kvality, aby bylo dosaženo souladu se směrnicemi EU.

V rámci rozpočtu programu pomoci na rok 2018 byl také schválen projekt na „Dodávku vybavení pro monitorování kvality ovzduší“ a byly vypracovány návrhy

technických specifikací s tím, že nabídková řízení se očekávají v polovině roku 2019. Vybavení zlepší stávající síť pro monitorování kvality ovzduší vytvořenou v období 2009–2010 z prostředků EU.

V listopadu 2018 byla podepsána rámcová smlouva o technické pomoci při provádění programu energetické účinnosti ve školách. Smlouva zajistí posouzení situace v oblasti energetické účinnosti v deseti pilotních školách, jehož výsledkem bude studie proveditelnosti, v níž budou podrobně popsána možná opatření ke zvýšení energetické účinnosti stávajících budov. Cílem smlouvy je rovněž zvýšit povědomí o energetické účinnosti na školách.

V současné době připravuje projekt na „Dodávku vybavení pro odezvy na mimořádné události v souvislosti s předcházením znečišťování vod“ schválený v rámci rozpočtu programu pomoci na rok 2018 a probíhá vypracování související dokumentace nabídkového řízení. Toto nabídkové řízení by mohlo být zahájeno do poloviny roku 2019.

4.2.2. Cíl 2: Podpora sociálního a hospodářského rozvoje

V září 2018 byl dokončen projekt „Technická pomoc soukromému sektoru“ zahájený v listopadu 2015. V zájmu zajištění udržitelnosti tohoto opatření bude činnost projektu zaměřená na inovace a podnikání sledována prostřednictvím dohody o přiznání příspěvku uzavřené s organizací Northern Ireland Co-operation Overseas (NI-CO), která byla podepsána v prosinci 2018. Projekt „Inovativní podnikání a dialog“ s dobou trvání tří let má celkový rozpočet 3 miliony EUR. Toto opatření je reakcí na potřebu více sdíleného prostoru na Kypru a má umožnit větší interakci, výměnu zkušeností a názorů, účinná partnerství a výzkum. Jeho cílem je otevřít inovátorům, podnikatelům a výzkumným pracovníkům fyzický i virtuální prostor, kde budou moci vést dialog a sdílet znalosti mezi oběma společenstvími.

V dubnu 2018 byla vyhlášena výzva k podávání návrhů na projekt „Konkurenceschopné podniky, klastry a organizace podporující podnikání“ s rozpočtem ve výši 5 milionů EUR. Podpis jednotlivých grantových smluv je plánován na druhé čtvrtletí roku 2019. V září 2018 byla podepsána rámcová smlouva na vypracování technické specifikace pro informační systém na podporu místních orgánů při provádění programu pro dozor nad trhem.

Kromě toho pokračovala dohoda o přiznání příspěvku s Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBRD), jejímž cílem je řešit dva základní prvky potřebné k posílení postavení malých a středních podniků na místní úrovni – přístup k financování a poradenství v oblasti podnikání. Do prosince 2018 bylo schváleno a prováděno či dokončeno 53 konzultačních projektů.

V oblasti rozvoje venkova podepsala Komise v prosinci 2018 novou smlouvu na poskytnutí technické pomoci prostřednictvím poradenských služeb pro zemědělství. Smlouva poběží po dobu 30 měsíců. Komise rovněž zveřejnila výzvu k podávání návrhů (rozvoj venkova IV) s rozpočtem ve výši 5 milionů EUR (polovina na chov hospodářských zvířat a polovina na plodiny). Podpis jednotlivých smluv je plánován na čtvrté čtvrtletí roku 2019.

V roce 2018 přispěla technická pomoc EU k dalšímu zlepšení možností veterinárních odborníků v oblasti prevence, tlumení a eradikace nákaz zvířat. V důsledku toho mohli specializovaní veterinární pracovníci v souladu s požadavky EU navrhovat a provádět programy dozoru, tlumení a eradikace nákaz. Byly rovněž posíleny kapacity pro včasné zjištění a eliminaci nově se objevujících nákaz zvířat (jako jsou

slintavka a kulhavka, nodulární dermatitida skotu, mor malých přežvýkavců a neštovice ovcí a koz). Byly vypracovány plány a postupy připravenosti na krize s cílem přispět k rychlému a účinnému odstranění ohnisek nákaz zvířat.

Díky pokračujícím odběrům vzorků a testování zvířat (plně financovaným EU) bylo v souladu s požadavky EU přibližně 40 % chovů ovcí, koz a skotu prohlášeno za prosté nákaz zvířat, jako je brucelóza, tuberkulóza skotu a leukóza.

Díky nástroji TAIEX a technické pomoci byly dokončeny právní texty a postupy pro zapojení soukromého sektoru (tj. soukromých veterinárních lékařů) do provádění programů v oblasti nákaz zvířat a dalších veřejných veterinárních úkolů (např. kontrol). To by mělo přispět ke zvýšení místních kapacit pro provádění veterinárních programů a požadavků, které jsou v souladu s pravidly EU. Kromě toho byl zaveden systém pravidelné výměny informací a dokumentace, které souvisejí s veterinárními programy/činnostmi. Cílem je přispět k lepšímu vzájemnému porozumění a rychlejšímu zlepšování nebo řešení problémů mezi veterinárními službami a zúčastněnými stranami.

Komise dále v roce 2018 podepsala v rámci tureckého společenství na Kypru novou veřejnou zakázku na stavební práce v hodnotě 2,4 milionu EUR na podporu výstavby systému pro odstraňování odpadů ze zvířat. Cílem je zlepšit veřejné zdraví, zdraví zvířat a životní prostředí zavedením systému sběru, přepravy a odstraňování materiálů živočišného původu, které lidé nekonzumují (vedlejší produkty živočišného původu). V rámci smlouvy bude financována výstavba centrálního místa pro sběr, skladování a spalování vedlejších produktů živočišného původu a šest satelitních středisek pro sběr a převoz rozmístěných v severní části Kypru.

V oblasti vzdělávání pokračovalo v roce 2018 provádění patnácti grantových projektů, které byly zadány v roce 2016 v rámci grantového programu „Inovace a změny ve vzdělávání VI“ v celkové hodnotě 1,5 milionu EUR, přičemž deset z nich bylo ke konci roku dokončeno. Projekty se zaměřují na zlepšování vyučovacích a učebních kapacit ve školách zaváděním mimoškolních programů a programů sociálních dovedností a rovněž zřízením vědeckých laboratoří a skleníku pro ekologické zemědělství. Projekty celoživotního vzdělávání na druhé straně pomáhají zlepšovat odborné schopnosti architektů a inženýrů a zavádějí kurzy podnikání a celoživotního vzdělávání s cílem zlepšit zaměstnatelnost mládeže.

Během roku 2018 bylo v rámci grantového programu „Inovace a změny ve vzdělávání VII“ v hodnotě 1,5 milionu EUR zadáno dalších deset grantových projektů. V rámci tohoto nového programu se projekty na školách zaměřují na posílení sociálního začlenění a mobility dětí se zvláštními potřebami, na zlepšení výuky angličtiny a řečtiny s pomocí technologií a na zavedení mimoškolních aktivit s cílem zlepšit životní dovednosti žáků na základních školách. Projekty celoživotního učení pomáhají zlepšovat kompetence k podnikavosti u mladých lidí a žen, zdokonalovat v tureckém společenství na Kypru postupy v oblasti sociálního podnikání a rozvíjet programy celoživotního učení s cílem zlepšit zaměstnatelnost mladých lidí a osob se zdravotním postižením. Tyto grantové projekty mají být dokončeny do roku 2021.

V listopadu 2018 byl ukončen druhý projekt technické pomoci v oblasti „Odborného vzdělávání, odborné přípravy a trhu práce (VETLAM II)“ zahájený v listopadu 2015. Projekt pomohl při přezkumu a vypracování 41 pracovních norem pro odborné dovednosti. Kromě toho přispěl k vypracování klasifikace zaměstnání podle mezinárodního standardu ISCO-08 Mezinárodní organizace práce, rozvoje strategie

odborných škol a aktivních opatření na trhu práce u tří vybraných znevýhodněných skupin (mládeže, žen a osob se zdravotním postižením). Byly rovněž vypracovány postupy posuzování programů učení se prací a učňovské přípravy a vytvořeny místní skupiny hodnotitelů.

V rámci další podpory oblasti vzdělávání byla v souladu s prioritami strategického rámce EU – Vzdělávání a odborná příprava 2020 podepsána rámcová smlouva. Cílem technické pomoci bylo provést posouzení současné situace v oblasti vzdělávání a jeho vazby na ekonomiku, usnadnit přípravu plánu rozvoje a pomoci určit potřeby, které by bylo s budoucí podporou EU v oblasti vzdělávání možné řešit. Podpora byla ukončena v prosinci 2018 a její výsledky budou použity jako vstupy pro přípravu budoucí podpory oblasti vzdělávání.

Druhá fáze programu ekonomického monitoringu prováděného Světovou bankou v návaznosti na výsledky předchozí analytické práce zajistila další hloubkovou analýzu a technickou pomoc v důležitých oblastech. Tento program se zaměřil na fiskální analýzu, finančně udržitelné orgány veřejné správy, vliv znovusjednocení na hospodářství a obchod, rozvoj soukromého sektoru a sociální začleňování, jakož i na makroekonomický monitoring. V souladu s politickými prioritami v rámci programu pomoci byla v roce 2017 smluvně dohodnuta dodatečná částka ve výši 4,8 milionu EUR, aby bylo možné nadále zapojovat Světovou banku, která tak může stavět na dosud vykonané analytické a poradenské práci, a aby poskytování poradenství a cílené podpory tureckému společenství na Kypru pokračovalo až do prosince 2020. Činnost programu pokračovala i v roce 2018 s cílenou podporou rozvoje soukromého sektoru, zemědělství, sociálního začleňování a místních orgánů.

4.2.3. Cíl 3: Podpora usmíření, opatření na posilování důvěry a podpora občanské společnosti

Výbor pro pohřešované osoby podporovaný z programu pomoci prostřednictvím ujednání o nepřímém řízení s UNDP pokračoval ve své práci v terénu i v laboratoři. Z celkem 2 002 pohřešovaných osob Výbor pro pohřešované osoby do konce roku 2018 exhumoval 1 202 souborů ostatků, z nichž bylo 927 geneticky identifikováno a navráceno rodinám.

Dohoda o přiznání příspěvku s UNDP byla v prosinci 2018 prodloužena s cílem umožnit financování činnosti Výboru pro pohřešované osoby i v roce 2019, a to ve výši 3 milionů EUR. Celkový příspěvek EU dosáhl za období 2006–2019 souhrnné částky 25,5 milionu EUR, což představuje 75 % všech finančních prostředků poskytnutých Výboru pro pohřešované osoby za třináct let.

S ubíhajícím časem rostou potíže se získáváním přesných informací o lokalizaci pohřebišť. Jedná se o hlavní výzvu, již je nyní nutno řešit opětovným úsilím při vyhledávání v civilních a vojenských archivech na Kypru i v zahraničí a rovněž větším využíváním nástrojů IT s cílem usnadnit fáze vyšetřování, odkrývání a exhumace.

Na zvláštní žádost Výboru pro pohřešované osoby bylo z rozpočtu programu pomoci na rok 2017 poskytnuto dodatečné navýšení běžných ročních prostředků na financování o 0,4 milionu EUR. Pokrývá zvýšené náklady na testování DNA a zvýšené náklady na poskytování kompenzací a náhrad v souvislosti s komunikacemi a soukromými pozemky, jichž se vykopávky týkají. Z navýšení prostředků se rovněž financuje studie proveditelnosti skládky v obci Dikomo/Dikmen.

Na konci roku 2017 se také na základě výsledků dvouletého šetření podařilo získat informace o přemístění lidských ostatků z obce Askeia na skládku ve městě Dikomo/Dikmen, k němuž údajně došlo v letech 1995 až 1996. EU financovala v letech 2009 až 2012 projekt sanace této skládky, neboť jí tyto informace nebyly známy. V lednu 2018 poskytla Komise Výboru pro pohřešované osoby technické specifikace a výkresy prací prováděných v rámci projektu EU. V únoru 2018 požádal Výbor pro pohřešované osoby o financování studie proveditelnosti za účelem posouzení možnosti odkrytí skládky při uplatnění odpovídajícího bezpečnostního opatření s cílem minimalizovat zdravotní rizika spojená s výkopovými pracemi a rovněž za účelem odhadu nákladů na ně a následnou možnou obnovu lokality. Komise na tuto žádost odpověděla kladně a studie v současné době probíhá.

Ochrana kulturního dědictví prostřednictvím společného technického výboru obou společenství pro kulturní dědictví (dále jen „technický výbor“) byla i nadále klíčovým prvkem činností zaměřených na usmíření a posilování důvěry podporovaných v rámci programu pomoci. Program ochrany kulturního dědictví získal z fondů EU celkem částku 14,7 milionu EUR, jež byla použita na zlepšení ochrany 75 kulturních památek na celém ostrově. Patří mezi ně 58 dokončených pracovních projektů, devět dokončených návrhů projektů a osm probíhajících projektů. K hlavním úspěchům v roce 2018 patřilo dokončení konzervačních prací na minaretu v Komi Kebir a tureckých lázní ve městě Pafos, mešitě Tuzla ve městě Larnaka a archeologickém nalezišti Agia Triada, a konzervace archeologického naleziště Agios Filon na poloostrově Karpasia/Karpaz. Ve Famagustě byly zrenovovány kostely Sv. Marie Arménské a Sv. Marie Karmelské společně s ravelinem/zemskou bránou a kostelem Sv. Anny. Jsou podnikány kroky ke zvýšení dovedností správců, aby byla zajištěna odpovídající ochrana a správa obnovených lokalit ze strany společenství příjemců.

V reakci na iniciativu dvou kyperských představitelů týkající se nových opatření na posilování důvěry Komise v roce 2015 urychleně přerozdělila potřebné zdroje na otevření dvou nových přechodů Deryneia a Lefka-Apliki. Hraniční přechody byly otevřeny dne 2. listopadu 2018.

V roce 2018 pokračovala podpora občanské společnosti. Technická pomoc organizacím občanské společnosti pod názvem Občanský prostor pokračovala v budování kapacit organizací občanské společnosti, prosazování příznivého prostředí pro rozvoj občanské společnosti a podpoře navazování kontaktů a konání společných akcí s kyperskými Řeky a jinými organizacemi občanské společnosti v EU. Občanský prostor od roku 2015 podpořil prostřednictvím svého mechanismu „výchovy k občanství“ (*Grow Civic*) již 49 iniciativ aktivního občanství (z toho osm v roce 2018) v oblastech jako jsou mír a usmíření, mládež, vzdělávání, zdraví, umění, lidská práva a životní prostředí. Fórum občanské společnosti, platforma, kde mohou organizace občanské společnosti vyjádřit svá očekávání a priority, se scházelo každé tři měsíce. Fungovalo jako katalyzátor pro prosazování aktivního občanství a jeho podporu.

Na přelomu září a října 2018 se již podruhé uskutečnil celý měsíc akcí organizací občanské společnosti pod názvem „Festival otevřených dveří“, jehož cílem bylo zvýšit povědomí o aktivitách organizací občanské společnosti a zviditelnit je, propagovat dobrovolnictví mezi lidmi jakéhokoliv věku a usnadnit navazování kontaktů mezi organizacemi občanské společnosti v Nikósii a dalších regionech. Během festivalu uspořádalo více než šedesát sdružení, nadací, platforem, iniciativ a aktivistů, včetně deseti organizací obou společenství, více než 120 aktivit

zaměřených na setkávání s veřejností a navazování kontaktů s jinými organizacemi občanské společnosti. Organizace občanské společnosti v Lemesosu a Famagustě zorganizovaly mezi oběma společenstvími výměnné návštěvy, které se na obou stranách setkaly s velkým zájmem.

V srpnu 2018 byla v Bruselu a Amsterdamu uspořádána studijní návštěva na téma boje proti obchodování s lidmi, které se zúčastnil vždy jeden zástupce z osmi různých organizací občanské společnosti. Studijní návštěva se zaměřila na rozšíření znalostí o boji proti obchodování s lidmi a zkušeností s touto problematikou a poskytla účastníkům příležitost k navazování kontaktů na úrovni EU.

V roce 2018 bylo dokončeno osmnáct probíhajících zakázek zadaných v rámci grantových programů „Občanská společnost v akci IV a V“ a zároveň bylo podepsáno osm nových smluv v rámci programu „Občanská společnost v akci VI“. Jsou použity na financování různých akcí v oblasti životního prostředí, lidských práv, umění a sportu s cílem posílit kapacitu organizací občanské společnosti a podpořit občanskou angažovanost a výměnu mezi společenstvími.

V červnu 2018 byla vyhlášena nová výzva k podávání návrhů „Společně proti obchodování s lidmi“ s cílem podpořit účinnou a koordinovanou reakci na všechny formy obchodování s lidmi, předcházet obchodování s lidmi a zlepšit přístup obětí k právům.

4.2.4. Cíl 4: Přiblížení tureckého společenství na Kypru k EU

Řízení „Stipendijního programu EU“ bylo od akademického roku 2014–2015 svěřeno Britské radě. Rozpočet, který je k dispozici v rámci výzvy na rok 2018–2019, umožnil v akademickém roce 2018–2019 financovat 171 stipendií. Tato stipendia podporují studenty v prvním roce prvního cyklu vysokoškolského vzdělávání, studenty vyšších ročníků v magisterských nebo doktorských programech a výzkumné pracovníky a odborníky při dalším rozvíjení jejich jazykových znalostí a odborných dovedností v členských státech EU, a to prostřednictvím jazykových kurzů nebo programů stáží. Stipendijní program zajistil od roku 2007 přístup ke stipendiím více než 1 400 studentům a odborníkům z řad kyperských Turků.

Pokračování v tomto programu je považováno za nepostradatelné a bude vyvinuto zvýšené úsilí na zaměření se na potřeby a nedostatky v rámci tureckého společenství na Kypru. V rámci činností v oblasti řízení stipendijního programu organizuje Britská rada každý rok den „Studia v Evropě“ s cílem poskytnout studentům informace o možnostech studia v EU. V posledních letech probíhá vytváření sítě absolventů s cílem posilovat kontakty a profesní vztahy mezi bývalými stipendisty. Britská rada trvale sleduje střednědobé dopady, například to, v jaké míře se studenti vracejí na Kypr, a úspěšnost při hledání zaměstnání.

V roce 2018 trvala v rámci tureckého společenství na Kypru vysoká poptávka po informacích o EU. InfoPoint EU, který je řízen spolu se zastoupením Evropské komise na Kypru, začal fungovat na počátku roku 2015 a je financován s celkovým rozpočtem ve výši tří milionů EUR na období 60 měsíců (s možností prodloužení smlouvy). Zajistil vysokou úroveň zviditelnění EU, jejích politik a programu pomoci. InfoPoint EU se dodnes věnoval více než 25 různým tématům včetně životního prostředí (voda, energetika, recyklace, biologická rozmanitost), ekologického zemědělství, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, bezpečnosti potravin, dobrých životních podmínek zvířat a zdraví zvířat. Věnoval se také tématům, jako jsou lidská práva, práva osob se zdravotním postižením, práva dětí, rovnost žen a mužů, práva

leseb, gayů, bisexuálů, transsexuálů a osob bez genderové identity (LGBTQ) a práva spotřebitelů.

V roce 2018 uspořádal InfoPoint EU 50 akcí (z toho 34 v Nikósii a 16 mimo Nikósii) včetně Dne Evropy, Evropského týdne proti rasismu, Evropského týdne mládeže a Mezinárodního dne mládeže, Noci evropských výzkumných pracovníků, Evropského dne boje proti obchodování s lidmi, Týdne mobility a Týdne bezpečnosti silničního provozu a Evropského týdne malých a středních podniků. Těchto akcí se zúčastnilo více než 5 144 osob, což ukazuje na zvýšený zájem ze strany tohoto společenství (4 849 účastníků na akcích v roce 2017 a 4 382 účastníků na akcích v roce 2016). Zvýšil se počet akcí pořádaných se školami s cílem zajistit širší dosah.

Během roku 2018 bylo distribuováno 5 151 informačních produktů a 12 informačních bulletinů (za dobu od otevření InfoPointu to bylo celkem 18 835 informačních produktů a 42 informačních bulletinů). Rovněž se v místních sdělovacích prostředcích za rok 2018 objevilo 493 zpráv a 45 televizních spotů (od zahájení projektu to bylo 1 759 zpráv a 160 spotů). Popularitu těchto činností potvrdil provoz na stránce „Abbilgi“ na Facebooku (2 982 nových kladných ohlasů („to se mi líbí“) v roce 2018, takže celkový počet kladných ohlasů od otevření této stránky dosáhl 13 998). Do konce roku 2018 dosáhl počet příspěvků na této stránce na Facebooku čísla 291 829.

InfoPoint EU rovněž podpořil všechny výzvy k podávání návrhů a jiné projekty a akce financované v rámci programu pomoci prostřednictvím příspěvků/připomenutí na Facebooku, plakátů ve výlohách obchodů, hostování akcí a zahájení projektů ve svém veřejném prostoru. Uzavřel strategická partnerství s dalšími projekty financovanými EU a projekty technické pomoci a rovněž s příslušnými útvary a organizacemi občanské společnosti.

4.2.5. Cíle 5 a 6: Příprava tureckého společenství na Kypru na zavedení a provádění acquis

K plnění cílů 5 a 6 nařízení o pomoci se využívá nástroj Komise pro technickou pomoc a výměnu informací (TAIEX), který pomáhá připravit turecké společenství na Kypru na provádění *acquis*, jehož pozastavení bude po vstupu komplexního řešení kyperské otázky v platnost odvoláno.

Poskytování pomoci v roce 2018 pokračovalo v 17 hlavních oblastech neboli „sektorech“ *acquis*. Celkem bylo v roce 2018 uspořádáno 207 akcí. Akce nástroje TAIEX zahrnovaly mimo jiné odborné mise, pracovní setkání a studijní návštěvy. Ve většině sektorů, v nichž se nástroj TAIEX uplatňuje, prokázaly zúčastněné strany z tureckého společenství na Kypru o požadavcích *acquis* podstatně vyšší informovanost.

Pokračovala podpora obchodu přes demarkační linii (nařízení č. 866/2004). Nezávislí odborníci se v roce 2018 podíleli na provádění pravidelných rostlinolékařských kontrol brambor a výrobků z citrusů, odebírání vzorků medu za účelem rozboru a na vypracování aktualizovaného seznamu plavidel, s jejichž úlovky lze obchodovat přes demarkační linii.

4.3. Finanční plnění (smlouvy a platby)

4.3.1. Uzavírání smluv

Komise v roce 2018 podepsala právní závazky ve výši 56,2 milionu EUR, což znamená, že značná část z celkových finančních prostředků, které zůstaly v rámci programu pomoci nepřiděleny, byla pod kontrolou.

4.3.2. Platby

Platby dosáhly v roce 2018 částky 26,3 milionu EUR (17,2 milionu EUR v roce 2017).

4.4. Sledování

Komise přímo odpovídá za provádění většiny projektů (přímé řízení). Úroveň kontroly ze strany pracovníků Komise je velmi vysoká a zahrnuje stálý kontakt se zhotoviteli, namátkové kontroly a rovněž místní setkání a zasedání řídících výborů. Útvar pro řízení projektů/tým pro grantovou podporu byl Komisi i nadále nápomocen sledováním provádění grantových smluv/projektů uzavřených s místními komunitami na jejich rozvoj, malými a středními podniky a zemědělskými podniky, organizacemi občanské společnosti, školami a organizacemi odborného vzdělávání a přípravy a současně poskytoval podporu příjemcům grantů při uplatňování pravidel EU pro provádění grantových smluv, včetně pravidel pro sekundární zadávání zakázek.

Komise navíc provádí řadu smluv v režimu nepřímého řízení. U prováděcích subjektů, jako jsou UNDP, EBRD, Britská rada a organizace Northern Ireland Co-operation Overseas (NI-CO), bylo provedeno posouzení podle pilířů a tyto subjekty podávají Komisi zprávy v souladu s příslušnými rámcovými dohodami. Komise je úzce zapojena do každodenního sledování těchto akcí.

Pokud jde o nástroj TAIEX, zahrnuje pravidelné sledování zasedání projektové řídící skupiny za účelem zhodnocení, posouzení pokroku a pokračování v plánování. Logistika nástroje TAIEX je sledována prostřednictvím on-line systému řízení nástroje TAIEX.

4.5. Audit a kontroly

V roce 2017 provedl Útvar interního auditu (IAS) audit finančního řízení Útvaru na podporu strukturálních reforem (SRSS), který zahrnoval finanční řízení programu pomoci. Cíl auditu se mimo jiné týkal vhodnosti návrhu a skutečného zavedení interního kontrolního systému finančního řízení (legalita a správnost a efektivnost finančních pracovních postupů). Útvar interního auditu zjistil několik nedostatků v prostředí interní kontroly zavedené v zadávacím řízení, které jsou v reakci na doporučení Útvaru interního auditu řešeny prostřednictvím akčního plánu.

Byla provedena tato nápravná opatření: i) před zahájením zadávacího řízení v rámci programu podpory se provede analýza potřeb na základě nové šablony určené k tomuto účelu a na tomto základě se zvolí zadávací řízení; ii) souběžně byly vypracovány tabulky řádných návazných opatření, jejichž účelem je sledovat zadávání veřejných zakázek, a to od zahájení zadávacího řízení až do podpisu smlouvy; a iii) byly rovněž vydány pokyny k vyjasnění platných pravidel.

4.6. Hodnocení

Budoucí zavedení *acquis* bude vyžadovat podstatné zlepšení statistiky v rámci tureckého společenství na Kypru.

V listopadu 2018 Útvar na podporu strukturálních reforem uzavřel smlouvu o provedení prvního monitorování zaměřeného na výsledky s cílem přezkoumat

minimálně šestnáct opatření z hlediska relevance, efektivnosti, účelnosti a udržitelnosti. Tato smlouva bude Útvaru na podporu strukturálních reforem sloužit jako nástroj při sledování a vykazování projektů financovaných EU v rámci programu pomoci. Přezkumy v rámci monitorování zaměřeného na výsledky se soustředí na veřejné zakázky na služby a grantové programy a budou se týkat jak probíhajících, tak nedávno uzavřených smluv. Smlouva o monitorování zaměřeném na výsledky bude platit po dobu dvou let.

4.7. Informace, publicita a zviditelnění

V roce 2018 bylo v oblasti komunikace a zviditelnění uspořádáno celkem 330 akcí, z nichž byl velký počet zorganizován ve spolupráci se zastoupením Evropské komise na Kypru. Mezi hlavní akce v roce 2018 patřily: prezentace na téma „Stav Unie a priority roku 2018“, Festival otevřených dveří se sdílením informací o práci organizací občanské společnosti v různých městech, pracovní setkání o bezpečnosti potravin a o tom, jak podpora EU zvyšuje bezpečnost potravin, a návštěvy středoškolských studentů v čističce odpadních vod financované z prostředků EU v obci Morphou/Güzelyurt. Den Evropy byl oslaven jednou rozsáhlou akcí v ulicích Nikósie a dvěma koncerty klasické hudby pod širým nebem, na kterých vystoupil komorní orchestr složený z příslušníků obou společenství, a to ve městech Lefka/Lefke a Templos/Zeytinlik. Koncertů se zúčastnilo více než 500 lidí.

Konala se řada veřejných akcí věnovaných stipendiím EU pro turecké společenství na Kypru, mimo jiné také akce pro studenty a absolventy v Nikósii zaměřená na navazování kontaktů, které zajistily značnou osvětu. Byly rovněž uspořádány slavnosti u příležitosti dokončení různých projektů ochrany kulturního dědictví, včetně kostelů Sv. Marie Arménské a Sv. Marie Karmelské a ravelinu/zemské brány. Oznámení o zahájení provozu nově dokončeného skladovacího zařízení pro pevný odpad (2. fáze) na akci v obci Koutsoventis/Güngör zajistilo podpoře EU v tureckém společenství na Kypru značnou osvětu, pokud jde o nakládání s pevnými odpady. O podpoře EU v oblasti bezpečnosti dopravy a ochrany zdraví při práci se rovněž hovořilo v průběhu různých kurzů odborné přípravy na školách.

Byly vydány dvě zásadní publikace, konkrétně „2008–2018: Deset let spolupráce na společném kulturním dědictví – Technický výbor pro kulturní dědictví na Kypru“ a „Několik příběhů programu pomoci tureckému společenství na Kypru“.

4.8. Konzultace s vládou Kyperské republiky

Uskutečnily se schůzky se zástupci vlády Kyperské republiky, zejména během návštěv vysokých představitelů Komise na ostrově. Komise se i nadále spoléhá na spolupráci vlády při ověřování majetkových práv a také pravidelně jedná se stálým zastoupením v Bruselu.

5. ZÁVĚRY

Komise poskytuje i nadále pomoc podle nařízení o pomoci s cílem usnadnit znovusjednocení Kypru posilováním hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru, přičemž se zaměřuje na plnění šesti cílů. V roce 2018 se pomoc i nadále soustřeďovala na oblasti, které s ohledem na budoucí dodržování *acquis* představují obzvláštní problémy.

Vzhledem k omezené kapacitě, omezeným lidským a finančním zdrojům a nedostatečné připravenosti na budoucí zavádění *acquis* je třeba pečlivě posoudit udržitelnost projektů. Výsledky pomoci poskytnuté v minulém období a vyzrálost

projektů budou soustavně zohledňovány při budoucím plánování. Úsilí bude i nadále zaměřeno na zvýšení dopadu v prioritních oblastech pořádáním menšího počtu akcí, ale zato v rozsáhlejším měřítku.

Komise je připravena poskytovat podle potřeby zdroje na podporu jednání o vyřešení kyperské otázky vedených pod záštitou OSN, a to také v rámci programu pomoci.